

Uit de collectie gelicht (2)

De Voorzittershamer

FRED STEENSMA

Deze tweede keer vragen we uw aandacht voor een voorwerp dat bijzonder goed past bij de viering, dit jaar, van het zilveren regeringsjubileum van Koningin Beatrix t.w. de presidentshamer van de vroegere Oranjevereniging in Zeist. Deze hamer is in 1990 (80 jaar na de oprichting) door haar laatste voorzitter, de heer Jan Dijkstra, voor onbepaalde tijd in bruikleen afgestaan aan het Zeister Historisch Genootschap. De voorzitters van het huidige Oranje Comité Zeist hebben vanaf dit moment de activiteiten ten behoeve van o.m. Koninginnedag voorgezeten zonder hamer!

In de bruikleenovereenkomst staat onder andere vermeld dat omstreeks het jaar 1938 aan de Oranjevereniging een voorzittershamer ter hand werd gesteld,

ontworpen door de heer G.J. Beran, voorzien van vier ingelegde plaatjes - ieder voorstellende het wapen van Zeist - met zilveren beslag (de letters O en V) aan twee zijden en een zilveren kroon. Een en ander samengevat door zwart ebbenhout en ivoor (zie afbeeldingen).

In het verslag van 31 oktober 1990 van de Oranjevereniging lezen we: *de voorzittershamer heeft een zodanige waarde dat hij in bruikleen is gegeven aan de v.d. Poll Stichting om deze toe te voegen aan haar curiosa.*

Tijdens de tentoonstelling "Zeist Zilver Werken" (december '04 - maart '05) in het Slot Zeist werd ook aandacht besteed aan producten van Gerritsen - Van Kempen uit de 'medaillefabriek', waar sportprijzen, medailles, presidentshamers, troffels, dirigeerstokken, enz. werden vervaardigd. De voorzittershamer van de Zeist is, in afwijking van het op ruime schaal gemaakte standaardproduct, een uniek exemplaar te noemen.

Uniek om meer dan één reden: in

1938 werd prinses Beatrix geboren, maar tevens werd het 40-jarig regeringsjubileum van Koningin Wilhelmina gevierd. Ter gelegenheid hiervan heeft het bestuur van de Oranjevereniging Zeist, waarvan Anton van Kempen (directeur van Gerritsen- Van Kempen) ook deel uitmaakte, deze hamer laten ontwerpen door Gustav Beran en aan de toenmalige voorzitter aangeboden.

De waardering voor de gebeurtenissen in 1938 vanwege ons Koningshuis was in Zeist bijzonder groot. Ter gelegenheid van de geboorte van prinses Beatrix werd een fonds ingesteld, waarvan de baten bestemd waren voor blijvende versieringen in Zeist. Omdat voor het ontwerpen hiervan ook Gustav Beran werd gevraagd, is een korte vermelding hiervan naar mijn mening op zijn plaats.

In vrij korte tijd verrees als eerste versiering in augustus 1938 t.g.v. het regeringsjubileum van H.M. Wilhelmina, de ons allen zo vertrouwde vlaggenmast met kroon op Het Rond.

De vlaggenmast is 20 m hoog. Om

de mast zijn spiraalsgewijs 45 vlaggen bevestigd. De vlaggen zijn elk 5 m. lang, éénbanig en beurtelings rood, wit, blauw en oranje. De kroon (ook aangebracht op de voorzittershamer) in de top van de vlaggenmast is hoogstwaarschijnlijk vervaardigd door de modelleur/zilversmid van Gerritsen-Van Kempen, de heer M. v.d. Sluis.

In augustus 1938 werd de gigantische mast geplaatst in het plantsoentje tussen Hotel Hermitage en het Postkantoor. Reeds van verre een buitengewoon fraaie aanblik. Het bestuur van de Oranjevereniging Zeist heeft de mast met kroon toebehoren in mei 1939 aan de gemeente Zeist aangeboden in de overtuiging dat de Zeister bevolking de mast zou beschouwen als een hulde aan het Koningshuis en als uiting van haar nationale gevoelens. De gemeente Zeist besloot op 1 juni 1939 deze schenking in dank te aanvaarden.

In 2005 is deze mast in Zeist voor de 67e keer op hetzelfde plekje opgericht als een uiting van feestelijk meeleven bij de

viering van Koninginnedag, het zilveren regeringsjubileum van Koningin Beatrix en misschien wel de geboorte van het tweede kind van onze troonopvolger. Een woord van dank voor de 'bewaarders' van beide unieke voorwerpen is hier zeker op zijn plaats.

Fred Steensma is voorzitter Oranje Comité Zeist, tevens bestuurslid van het ZHG.

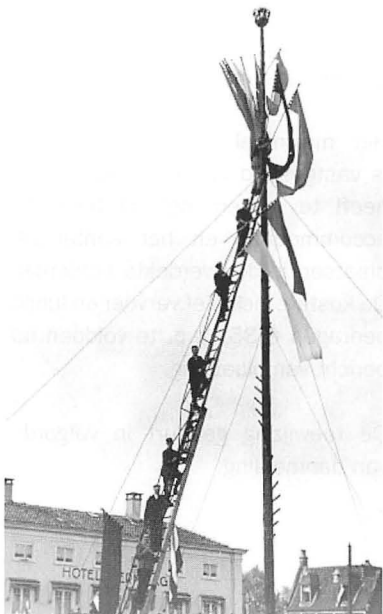

FOTO FREDERIK RUIJS